

*Research Article***Identification of Behavioral Disorders in Cats Referred to Veterinary Clinics in Shiraz****Nastaran Varmazyar¹, Seyedeh Ommolbanin Ghasemian^{2*}, Seyyed Morteza Razaghi Manesh¹**

1- .Department of Veterinary, Shoushtar Branch, Islamic Azad University, Shoushtar, Iran

2- Department of Veterinary, Behbahan Branch, Islamic Azad University, Behbahan, Iran

*Corresponding author: Ghasemian1249@yahoo.com

Received: 25 July 2023

Accepted: 26 September 2023

DOI: 10.22034/ascj.2023.1992339.1517

Abstract

Cats are one of the most popular pets due to their adaptability. However, the behavioral problems associated with this species have also increased, and in some cases, these behavioral disorders lead to the abandonment and death of animals. The present study aimed to identify behavioral disorders in cats referred to veterinary clinics in Shiraz City. The current descriptive cross-sectional study was conducted on 140 cats with owners living in Shiraz during the year 2021. Information about cats, their keeping conditions, and behavioral disorders was recorded. In this study, the most frequent behavioral disorders of cats included urine inappropriate elimination (44.3%), aggression (36.4%), stool inappropriate elimination (21.4%), hyperactivity (10.7%), destructive grabbing (9.3%), respectively. Older cats had the highest amount of inappropriate elimination of urine and feces ($P=0.04$). Improper excretion of urine and feces, aggression, and destructive grabbing in male and unsterilized cats were significantly more than in other cats ($p < 0.05$). Moreover, destructive grabbing and anxiety caused by loneliness were significantly higher in cats living at home with other cats than in those alone ($p < 0.05$). There was no difference in behavioral disorders among short hair and Persian cats ($p < 0.05$). The behavioral disorders in Iranian domestic cats are affected by factors such as age, sterilization, gender, and the presence of several cats in the house.

Keywords: Aggression, Behavioral disorders, Cat, Improper urination, Inappropriate excretion.

مقاله پژوهشی

شناسایی اختلالات رفتاری در گربه‌های مراجعه‌کننده به کلینیک‌های دامپزشکی شیراز

نسترن ورمزیار^۱، سیده‌ام‌البین قاسمیان^{۲*}، سید مرتضی رزاقی‌منش^۱

۱- گروه دامپزشکی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران

۲- گروه دامپزشکی، واحد بهبهان، دانشگاه آزاد اسلامی، بهبهان، ایران

*مسئول مکاتبات: ghasemian1249@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۷/۰۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۰۳

10.22034/ascij.2023.1996999.1542:DOI

چکیده

گربه‌ها به دلیل سازگاری بیشتر، یکی از محبوب‌ترین حیوانات خانگی می‌باشند. با این حال، مشکلات رفتاری مرتبط با این گونه نیز افزایش یافته است که در برخی موارد، این اختلالات رفتاری منجر به رها شدن و مرگ حیوانات می‌گردد. مطالعه حاضر با هدف شناسایی اختلالات رفتاری در گربه‌های ارجاعی به کلینیک‌های دامپزشکی شهرستان شیراز انجام شد. مطالعه حاضر از نوع توصیفی مقطعی گذشته‌نگر بود که روی ۱۴۰ گربه دارای صاحب ساکن در شهرستان شیراز طی سال ۱۴۰۰ انجام شد. اطلاعات گربه، شرایط نگه داری و اختلالات رفتاری آن‌ها ثبت شد. در این مطالعه، بیشترین اختلال رفتاری گربه‌ها به ترتیب شامل دفع نابجای ادرار (۴۴/۳ درصد)، پرخاشگری (۳۶/۴ درصد)، دفع نابجای مدفوع، (۲۱/۴ درصد)، فعالیت بیش از حد، (۱۰/۷ درصد)، چنگ انداختن خرابکارانه (۹/۳ درصد) بود. گربه‌های مسن تر بیشترین مقدار دفع نابجای ادرار و مدفوع را داشتند ($p < 0/05$). دفع نابجای ادرار و مدفوع، پرخاشگری و چنگ انداختن خرابکارانه در گربه‌های نر و عقیم نشده به صورت معنی‌داری بیشتر از سایر گربه‌ها بود ($p < 0/05$). همچنین، چنگ انداختن خرابکارانه و اضطراب ناشی از تنهایی در گربه‌هایی که در خانه در کنار گربه دیگر بودند به صورت معنی‌داری بیشتر از گربه‌هایی بود که در خانه تنها بودند ($p < 0/05$). تفاوتی در میزان اختلالات رفتاری دو نژاد گربه‌های موکوتاه و پرشین مشاهده نشد ($p > 0/05$). اختلالات رفتاری در گربه‌های خانگی ایرانی تحت تأثیر عواملی چون سن، عقیم‌شدگی، جنسیت و وجود چند گربه در خانه می‌باشد.

کلمات کلیدی: پرخاشگری، اختلالات رفتاری، گربه، دفع نابجای ادرار.

مقدمه

مراجعه می‌کنند. در همین راستا، تعداد این حیوانات در بسیاری از کشورهای جهان به طور مرتب در حال افزایش است (۱۹). در سراسر جهان، تعداد سگ‌های دارای صاحب حدود ۴۰۰ میلیون نفر است (۹). رفتار هر موجود زنده در نتیجه واکنش‌های متفاوت به محرک‌های پیرامونی شکل می‌گیرد. عوامل ژنتیکی رد کنار عوامل محیطی منجر به ایجاد گونه‌ای از

حیوانات خانگی بخشی جدایی‌ناپذیر از زندگی اکثر جوامع می‌باشند. در سال‌های اخیر، نگرش مردم نسبت به حیوانات خانگی، به‌ویژه گربه‌ها و سگ‌ها از یک رویکرد سودمند به یک رویکرد احساسی‌تر تغییر کرده است. مطالعات متعدد نشان می‌دهد که ارتباط با حیوانات خانگی برای سلامت انسان فواید زیادی دارد و در نتیجه صاحبان گربه‌ها و سگ‌ها کمتر به پزشک

دهد (۲۳). بر اساس، آمارهای اخیر انجمن آمریکایی پیشگیری از خشونت به حیوانات (ASPCA) و انجمن انسانی ایالات متحده (HSUS) تقریباً ۸۶ میلیون گربه بدون صاحب و بین ۵۰ تا ۷۰ میلیون گربه وحشی و/یا در حال پرسه زدن وجود دارد. در ایالات متحده سالانه دو تا سه میلیون نفر از این گربه‌ها وارد پناهگاه‌ها می‌شوند که ۷۰ تا ۷۵ درصد از آنها کشته می‌شوند (۲۸). یکی از عوامل اصلی این رهاشدگی، اختلالات رفتاری گربه‌هاست. از سوی دیگر، مشکلات پزشکی نیز به طور مستقیم یا غیر مستقیم رفتار حیوانات خانگی را تحت تاثیر قرار می‌دهد (۲۳). تغییر رفتار شایع‌ترین نشانه درد در حیوانات خانگی است. برخی یافته‌ها ارتباط بین درد و برخی مشکلات رفتاری رایج در حیوانات خانگی (پرخاشگری و حساسیت به صدا) را تایید کرده‌اند (۴، ۷، ۲۰). عدم شناخت رفتارهای صحیح گربه‌ها باعث شده تا رفتارهایی که غالباً صحیح هستند به عنوان مشکل شناخته شوند، یا با برخوردهای نادرست این مشکلات تشدید شوند. یکی از مشکلاتی که به موزات بیماری‌های جسمانی حیوانات خانگی مطرح می‌شود مواجه با اختلالات رفتاری است. عدم آگاهی کافی از مجموعه خصوصیات و غرایز طبیعی حیوانات خانگی، موجب کاهش درک رفتار حیوان در موقعیت‌های مختلف و سوء تعبیر این رفتارها می‌شود. طبق مطالعه تمیمی و همکاران، ۹۴/۶ درصد از صاحبان گربه خانگی عنوان نمودند که گربه آن‌ها حداقل یک رفتار نامطلوب از خود نشان می‌دهد. ترس، جلب توجه، پرخاشگری به سایر افراد/گربه‌ها، خراشیدن سطوح و مشکلات دفعی شایع‌ترین شکایت‌های رفتاری در گربه‌های خانگی ارجاعی می‌باشند (۳۰). با وجود فراوانی بالای اختلالات رفتاری در گربه‌های خانگی، بسیاری از آنان مراقبت‌های دامپزشکی منظم دریافت نمی‌کنند و ۷۲ درصد از گربه‌ها کمتر از یک

رفتارهای خاص می‌شوند (۳). برخی عوامل ژنتیکی و محیطی مانند ترس، طول موج‌های مختلف نور، فرکانس‌های مختلف صدا، دما و استرس ممکن است منجر به بروز رفتارهای غیرعادی در حیوانات گردد. پرخاشگری، رفتارهای مضر برای محیط زیست، مکیدن پشم (پارچه)، مدفوع‌خواری، پرخاشگری، افسردگی، اضطراب، اختلال وسواس فکری، اختلالات رفتار جنسی، اختلالات رفتاری مادر، سندرم هرزه‌خواری، اختلالات جنسی، استرس و سوء تغذیه و مشکلات خواب از جمله نمونه‌های مشکلات رفتاری در حیوانات خانگی می‌باشد (۱، ۳). اگرچه وجود یک حیوان در خانه مزایای خاصی را به همراه دارد، اما اغلب مشکلات متعددی را ایجاد می‌کند. به عنوان مثال، در ایالات متحده، تعداد گاز گرفتن سگ که باعث آسیب می‌شود بیش از ۲ میلیون در سال است. مشکلات رفتاری حیوانات یکی از رایج‌ترین دلایلی است که حیوان به صاحب یا پناهگاه دیگری داده می‌شود. سالانه میلیون‌ها گربه و سگ در سرتاسر جهان به پناهگاه‌ها تحویل داده می‌شوند و در ۸۹ درصد موارد این امر به دلیل اختلال در رفتار حیوانات است (۱۷). با اینحال، علاقه به مراقبت از حیوان خانگی رو به افزایش است و گربه‌ها یکی از محبوبترین حیوانات خانگی می‌باشند چراکه اعتقاد بر این است که گربه‌ها بهتر از سگ‌ها می‌توانند با شرایط ارائه شده سازگار شوند. آنها می‌توانند در یک محیط محدود به راحتی زندگی کنند و هزینه مراقبت از آنان نسبت به سگ‌ها به صرفه‌تر است (۳۱). با وجود این، به نظر می‌رسد مشکلات رفتاری مرتبط با این گونه نیز افزایش یافته است. بر اساس گزارشات ارائه شده، شیوع اختلالات رفتاری در گربه‌ها ۱۹ درصد می‌باشد. در برخی موارد، این اختلالات رفتاری منجر به رها شدن و مرگ حیوانات می‌گردد و می‌تواند کیفیت زندگی افرادی که حیوان خانگی دارند را نیز کاهش

بار در سال به دامپزشک مراجعه می‌کنند (در مقایسه با ۴۲ درصد در سگ‌ها) (۱۱). اختلالات رفتاری حیوانات خانگی اغلب بسیار شدید و گسترده هستند. پر شدن مراکز نگهداری و حمایت از حیوانات نشانگر این مساله است. از سوی دیگر، تقاضا برای مراقبت از حیوانات خانگی در ایران روز به روز افزایش می‌یابد. با اینحال، تا کنون مطالعه جامعی به بررسی اختلالات رفتاری در گربه‌ها در ایران صورت نگرفته است. بنابراین با توجه به شیوع روز افزون اختلالات رفتاری حیوانات و عدم وجود اطلاعات کافی از میزان شیوع مشکلات رفتاری در گربه‌های خانگی شهرستان شیراز، مطالعه حاضر با هدف شناسایی اختلالات رفتاری در گربه‌های ارجاعی به کلینیک‌های دامپزشکی شهرستان شیراز انجام شد.

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر از نوع توصیفی غیرمداخله‌ای به صورت گذشته نگر و مقطعی بود که روی گربه‌های دارای صاحب که طی سال ۱۴۰۰ به کلینیک‌های شهرستان شیراز مراجعه کرده بودند، انجام شد.

طراحی مطالعه: در مطالعه حاضر، حجم نمونه با در نظر گرفتن مطالعات قبلی در زمینه شیوع مشکلات رفتاری در گربه‌سانان (۳۳) و با در نظر گرفتن فراوانی ۱۰ درصد، حجم نمونه‌ها با استفاده از فرمول:

$$N = z^2 Pq / D^2$$

۱۴۰ مورد در نظر گرفته شد. نمونه‌ها به صورت غیر تصادفی آسان و در دسترس انتخاب شدند. حیوانات مورد بررسی در این مطالعه، گربه‌های صاحب دار بودند. به منظور گردآوری اطلاعات، از تمام مراجعین و صاحبان گربه‌هایی که به منظور انجام امور پیشگیرانه، واکسیناسیون و یا درمان مشکلات رفتاری حیوانات خود به کلینیک‌های دامپزشکی شهرستان شیراز مراجعه نموده بودند، دعوت گردید تا پرسشنامه‌ای در خصوص مشاهدات خود از رفتار

حیواناتشان را تکمیل نمایند. تمامی گربه‌هایی که به این مطالعه وارد شدند، ابتدا توسط یک دامپزشک با تجربه، به لحاظ فیزیکی معاینه گردیدند. ابزار مورد استفاده در این مطالعه میدانی یک چک لیست بود. مصاحبه چهره به چهره شامل تکمیل تاریخچه‌ای کامل در مورد مشخصات ظاهری و اطلاعاتی راجع به محل نگهداری، نحوه تربیت، سابقه دارو درمانی و رفتارهای اجتماعی و اختلالات رفتاری حیوان بود. به منظور بررسی سن گربه‌ها سه زیر گروه در نظر گرفته شده که عبارتند از: گربه‌های بین ۵-۱۲ ماه (جوان)، بین ۱-۵ سال (بالغ) و بیشتر از ۵ سال (سالخورده). وضعیت تولیدمثلی گربه‌ها نیز به سه زیر گروه تقسیم گردید که عبارتند از: جفت‌گیری کرده، جفت‌گیری نکرده و عقیم شده. پرسشنامه مورد استفاده از اورآل اقتباس گردید (۲۵) و شامل سؤالاتی راجع به سن، جنس، نژاد، وضعیت تولیدمثل و ... در گربه‌های خانگی و شامل ۸ گروه پرسش به همراه اطلاعاتی راجع به صاحب حیوان خانگی، حیوان خانگی و دامپزشک حیوان خانگی بود. پرسش‌های گروه اول (۲۴ سؤال) شامل اطلاعاتی در مورد محیط زندگی حیوان خانگی و ارتباط اعضای خانواده با حیوان خانگی بود. پرسش‌های گروه دوم (۴۶ سؤال) اطلاعاتی در خصوص سوابق ضدانگل، واکسیناسیون، بیماری‌های حیوان خانگی، در صورت امکان اطلاعاتی در مورد صاحب یا صاحبان قبلی حیوان خانگی، کسب گردید. سؤالات این دو قسمت به صورت سؤالات باز مطرح شد. پرسش‌های قسمت سوم در خصوص شکایت‌های صاحب حیوان از حیوان خانگی‌اش بود. در پرسش‌های این گروه ابتدا با سؤالات باز اختلال رفتاری حیوان خانگی مشخص گردیده و سپس با استفاده از سؤالات بسته، بررسی شدت اختلال رفتاری و محرک‌هایی که موجب بروز اختلال رفتاری می‌شوند، صورت گرفت. پرسش‌های

دامپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شوشتر مطرح و با کد 162413562 ثبت شده است

نتایج

در این مطالعه ۱۴۰ گربه مورد بررسی قرار گرفتند. میانگین سن گربه‌های مورد مطالعه برابر با $1/7 \pm$ سال بود. همچنین از ۱۴۰ گربه مورد مطالعه، ۸۰ مورد (۵۷/۱ درصد) دارای جنسیت نر و ۶۰ گربه (۴۲/۹ درصد) دارای جنسیت ماده بودند. ۹۸ گربه (۷۰ درصد) دارای نژاد موکتاه و ۴۲ گربه (۳۰ درصد) از نژاد پرشین بودند. همچنین ۶۳ گربه (۴۵ درصد) عقیم شده بودند و ۴۱ مورد (۲۹/۳ درصد) در خانه همراه با گربه دیگری نگهداری می‌شدند. نمودار ۱ فراوانی اختلالات رفتاری را در گربه‌ها نمایش می‌دهد. بیشترین اختلال رفتاری به ترتیب شامل دفع نابجای ادرار (۴۴/۳ درصد)، پرخاشگری (۳۶/۴ درصد)، دفع نابجای مدفوع، (۲۱/۴ درصد)، فعالیت بیش از حد، (۱۰/۷ درصد)، چنگ انداختن خرابکارانه (۹/۳ درصد)، اضطراب ناشی از تنهایی (۶/۴ درصد)، رفتارهای وسواسی (۶/۴ درصد)، ترس از سر و صدا (۵ درصد) و ترس از سایر حیوانات و انسان‌ها (۲/۱ درصد) بود. مقایسه اختلالات رفتاری گربه‌ها بر اساس سن در جدول ۱ نمایش داده شده است. یافته‌ها حاکی از آن بود که گربه‌های مسن‌تر از ۵ سال بیشترین مقدار دفع نابجای ادرار و مدفوع را داشتند ($p < 0/005$). فعالیت بیش از حد در گربه‌های جوانتر از ۱ سال بیشترین مقدار و در گربه‌های بیشتر از ۵ سال، کمترین مقدار را دارا بود ($p < 0/005$). سایر اختلالات رفتاری تفاوتی در گربه‌ها با سنین مختلف نداشت. جدول ۲ فراوانی انواع اختلالات رفتاری در گربه‌ها را به تفکیک جنسیت نمایش می‌دهد. فراوانی دفع نابجای ادرار و مدفوع، پرخاشگری و چنگ انداختن خرابکارانه در گربه‌های نر به صورت

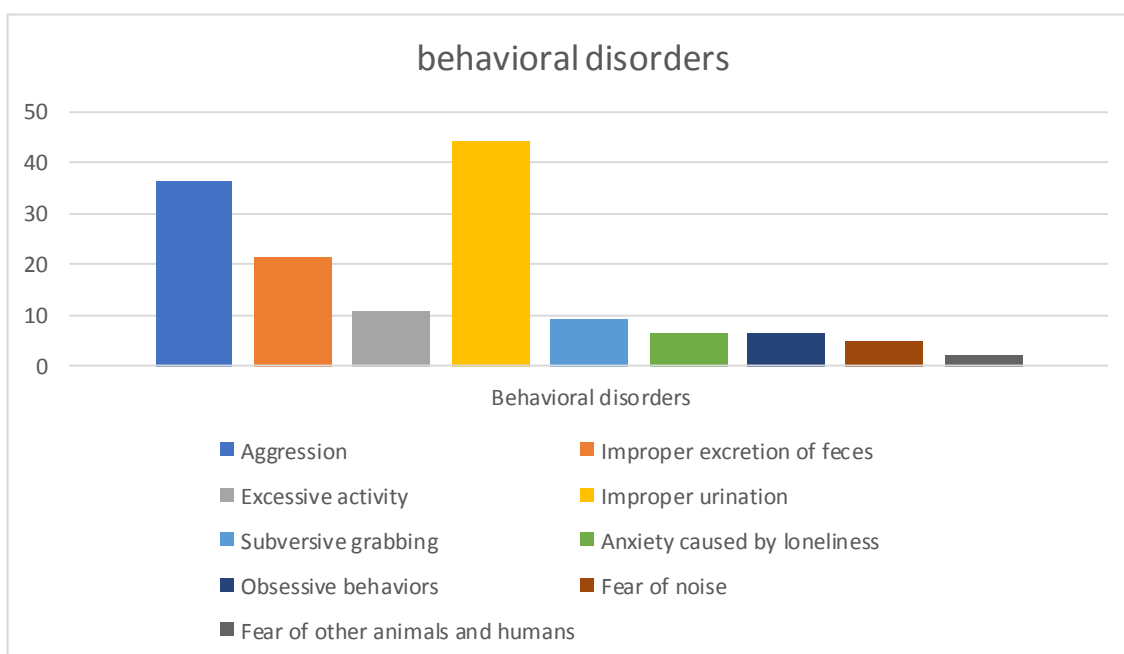
گروه چهارم مربوط به رفتارهای دفعی حیوان بود. در این قسمت با طرح ۲۱ سوال باز، وجود مشکل دفع ادرار و مدفوع در محل نابجا از نظر صاحب حیوان و شدت آن مورد بررسی قرار گرفت. پرسش‌های گروه پنجم مربوط به رفتارهای پرخاشگرانه در گربه‌ها بود. در این قسمت با طرح سوالات بسته سعی شد انواع پرخاشگری در گربه‌های ارجاعی و محرک‌ها و دلایل به وجود آورنده آن مورد بررسی قرار گیرد. پرسش‌های قسمت ششم مربوط به بررسی رفتارهای تکراری و وسواس در گربه‌ها بود که با طرح ۱۹ سوال بسته به شناسایی نوع رفتار وسواسی (شامل تیمار کردن، رفتارهای توهمی، رفتارهای تحلیل برنده، اختلالات حرکتی و سر و صدا کردن) و شدت آن پرداخت. پرسش‌های گروه هفتم مربوط به رفتارهای اضطرابی و ترس در حیوانات ارجاعی بود که به صورت سوالات بسته طراحی شدند و به بررسی انواع ترس (ترس از تنهایی، ترس از سایر حیوانات و مردم و ترس از صداهای بلند و ناگهانی) و شدت آن می‌پردازند. پرسش‌های گروه هشتم به ارزیابی رفتار گربه‌های سالخورده (۵ سال و بالاتر) پرداخت و وضعیت حرکتی، اشتها، وضعیت دفعی و کنترل ادرار و مدفوع، وضعیت بینایی، شنوایی، میزان بازی کردن، تعامل با انسان، تعامل با سایر حیوانات و تغییر در شکل خواب و بیداری مورد بررسی می‌کند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها: جهت تجزیه و تحلیل آماری، داده‌ها وارد نرم‌افزار IBM SPSS نسخه ۲۰ گردید. برای بررسی داده‌های آزمون مربع کای و آزمون دقیق فیشر استفاده شد. سطح معنی‌داری آزمون‌ها کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

ملاحظات اخلاقی: مقاله حاضر مستخرج از یک تز دانشجویی است که جهت اخذ درجه دکتری عمومی در رشته دامپزشکی توسط کمیته پژوهشی دانشکده

عقیم شده بود ($p < 0/05$). دیگر یافته‌ها نشان داد که فراوانی چنگ انداختن خرابکارانه و اضطراب ناشی از تنهایی در گربه‌هایی که در خانه در کنار گربه دیگر زندگی می‌کردند به صورت معنی‌داری بیشتر از گربه‌هایی بود که در خانه تنها بودند ($p < 0/05$). فراوانی انواع اختلالات رفتاری در گربه‌های مورد مطالعه به تفکیک حضور گربه خانگی دیگر در جدول ۴ نمایش داده شده است.

معنی‌داری بیشتر از گربه‌های ماده بود ($p < 0/05$). فراوانی انواع اختلالات رفتاری گربه‌ها به تفکیک نژاد و عقیم شدگی در جدول ۳ نمایش داده شده است. یافته‌های این جدول حاکی از عدم تفاوت معنی‌دار در فراوانی اختلالات رفتاری به تفکیک دو نژاد موکوتاه و پرشین بود ($p > 0/05$). فراوانی دفع نابجای ادرار، پرخاشگری و چنگ انداختن خرابکارانه در گربه‌های عقیم نشده به صورت معنی‌داری بیشتر از گربه‌های

نمودار ۱- فراوانی اختلالات رفتاری در گربه‌ها

Fig 1. Frequency of behavioral disorders in cats

جدول ۱- فراوانی انواع اختلالات رفتاری در گربه‌های مورد مطالعه به تفکیک وضعیت سنی

Table 1. The frequency of behavioral disorders in the studied cats by age status

Behavioral disorders		< 1 year- old (n = 18)	1-5-year- old (n = 101)	5-years-old (n = 21)	Total (n = 140)	P
Improper urination	Number	5	43	14	62	0.04
	Percent	27.8	42.6	66.7	44.3	
Aggression	Number	4	35	12	51	0.06
	Percent	22.2	34.7	57.1	36.4	
Improper excretion of feces	Number	1	21	8	30	0.04
	Percent	5.6	20.8	38.1	21.4	
Excessive activity	Number	8	7	0	15	< 0.005
	Percent	44.4	6.9	0.0	10.7	
Subversive grabbing	Number	2	9	2	13	0.95

	Percent	11.1	8.9	9.5	9.3	
Anxiety caused by loneliness	Number	1	7	1	9	0.92
	Percent	5.6	6.0	4.8	6.4	
Obsessive behaviors	Number	1	5	1	7	0.99
	Percent	5.6	4.9	4.8	0.5	
Fear of noise	Number	1	5	3	9	0.28
	Percent	6.5	4.9	14.3	6.4	
Fear of other animals and humans	Number	1	2	0	3	0.47
	Percent	6.5	1.9	0.0	0.2	

جدول ۲- فراوانی انواع اختلالات رفتاری در گربه‌های مورد مطالعه بر اساس جنسیت

Table 2. Frequency of behavioral disorders in studied cats according to gender

Behavioral disorders		Male	Female	<i>p</i>
Improper urination	Number	47	15	< 0.005
	Percent	58.8	25	
Aggression	Number	37	14	0.005
	Percent	46.3	23.3	
Improper excretion of feces	Number	22	8	0.04
	Percent	27.5	13.3	
Excessive activity	Number	9	6	0.81
	Percent	11.3	10	
Subversive grabbing	Number	11	2	0.04
	Percent	13.8	3.3	
Anxiety caused by loneliness	Number	7	2	0.3
	Percent	8.8	3.3	
Obsessive behaviors	Number	4	3	0.99
	Percent	5	5	
Fear of noise	Number	7	2	0.3
	Percent	8.8	3.3	
Fear of other animals and humans	Number	1	2	0.57
	Percent	1.3	3.3	

جدول ۳- فراوانی انواع اختلالات رفتاری در گربه‌های مورد مطالعه به تفکیک نژاد و عقیم‌شدگی

Table 3. The frequency of behavioral disorders in the studied cats by breed and sterilization

Behavioral disorders		Race			Sterilization		
		Short hair	Persian	<i>p</i>	Not sterilized	Sterilized	<i>p</i>
Improper urination	Number	42	20	0.603	43	19	0.002
	Percent	42.9	47.6		55.8	30.2	
Aggression	Number	39	12	0.206	34	17	0.03
	Percent	39.8	28.6		44.2	27	
Improper excretion of feces	Number	22	8	0.65	20	10	0.14
	Percent	22.4	19		26	15.9	
Excessive activity	Number	12	3	0.55	10	5	0.33
	Percent	12.2	7.1		13	7.9	
Subversive grabbing	Number	11	2	0.22	11	2	0.02
	Percent	11.2	4.8		14.3	3.2	
Anxiety caused by loneliness	Number	9	0	0.057	7	2	0.18
	Percent	9.2	0.0		9.1	3.2	
Obsessive behaviors	Number	7	0	0.103	5	2	0.45
	Percent	7.1	0.0		6.5	3.2	
Fear of noise	Number	8	1	0.27	6	3	0.51
	Percent	8.2	2.4		7.8	4.8	
Fear of other animals and humans	Number	3	0	0.55	3	0	0.25
	Percent	3.1	0.0		3.9	0.0	

جدول ۴- فراوانی انواع اختلالات رفتاری در گربه‌های مورد مطالعه به تفکیک زندگی با گربه خانگی دیگر

Table 4. The frequency of behavioral disorders in the studied cats by living with other domestic cats

Behavioral disorders/ presence of other cats		Doesn't have	Have	<i>p</i>
Improper urination	Number	40	22	0.15
	Percent	40.4	53.7	
Aggression	Number	34	17	0.42
	Percent	34.3	41.5	
Improper excretion of feces	Number	18	12	0.14
	Percent	18.2	29.3	
Excessive activity	Number	9	66	0.33
	Percent	9.1	14.6	
Subversive grabbing	Number	6	7	0.04
	Percent	6.1	17.1	
Anxiety caused by loneliness	Number	3	6	0.01
	Percent	3	14.6	
Obsessive behaviors	Number	3	4	0.19
	Percent	3	9.8	
Fear of noise	Number	4	5	0.12
	Percent	4	12.2	
Fear of other animals and humans	Number	1	2	0.205
	Percent	1	4.9	

بحث

تنهایی دیگر اختلالات رفتاری شایع بودند (۲۲). متخصصان رشته دامپزشکی رفتاری پرخاشگری در سگ‌ها را شایع‌ترین رفتار انحرافی می‌دانند و در گربه‌ها بعد از بی‌پروایی (Unscrupulous) در جایگاه دوم قرار می‌گیرد (۱۸) رفتار پرخاشگرانه گربه‌ها و سگ‌ها یک تهدید بسیار جدی برای سلامتی و زندگی انسان و همچنین برای خود حیوان است. به طور بالقوه، هر حیوانی در یک موقعیت خاص می‌تواند نسبت به انسان پرخاشگری نشان دهد و به سلامت آنها آسیب برساند (۱۹). دفع نامناسب ادرار و مدفوع یکی از رایج‌ترین رفتارهای مشکل ساز در گربه‌ها است که سالانه منجر به ترک تعداد قابل توجهی از گربه‌ها در پناهگاه‌ها یا خیابان می‌شود، که بیانگر شیوع بالای اختلالات رفتاری و تحمل اندک این اختلالات توسط صاحبان حیوانات خانگی می‌باشد (۱۰). مشابه یافته‌های مطالعه حاضر، در مطالعه تیمی و همکاران نیز، شایع‌ترین مشکلات رفتاری گربه‌های خانگی، رفتار دفعی نامناسب و پرخاشگری گزارش شد (۳۰). مطالعه Heath و همکاران نیز ادرار و مدفوع کردن در محیط داخلی را به عنوان یکی از

یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که بیشترین اختلال رفتاری به ترتیب شامل دفع نابجای ادرار، پرخاشگری، دفع نابجای مدفوع، فعالیت بیش از حد و چنگ انداختن خرابکارانه می‌باشد. سن بیشتر و نر بودن با دفع نابجای ادرار و مدفوع مرتبط بود. همچنین، عقیم نشدگی با دفع نابجای ادرار مرتبط بود. سن گربه‌ها با فعالیت بیش از حد مرتبط بود. پرخاشگری و چنگ انداختن خرابکارانه با نر بودن و عقیم نشدن مرتبط بود. همچنین، چنگ انداختن خرابکارانه و اضطراب ناشی از تنهایی در گربه‌هایی که در خانه در کنار گربه دیگر بودند، بیشتر بود. نژاد گربه‌ها ارتباطی با اختلالات رفتاری آنان نداشت. مطابق گزارش کمیته رفتار حیوانات خانگی، حدود ۳۹ درصد گربه‌ها به دلیل رفتارهای دفعی نابجا و ۳۲ درصد به دلیل اختلالات پرخاشگری مراجعه می‌کنند (۶). همانند مطالعه حاضر، در مطالعه رفیعی و همکاران نیز دفع نابجای ادرار و پرخاشگری شایع‌ترین اختلالات رفتاری گربه‌ها گزارش شدند. همچنین دفع نابجای مدفوع، چنگ انداختن خرابکارانه، فعالیت بیش از حد، اضطراب ناشی از

تغییری را تجربه کرده‌اند (۱۶). شواهد نشان داده است که اکثریت صاحبان گربه‌های خانگی سعی می‌کنند مشکل دفع ادرار در منزل را با تنبیه کنترل کنند. بنابراین ممکن است حداقل بخشی از عصبی بودن، ترس بیش از حد گربه‌های دارای مشکلات رفتاری مربوط به تنبیه‌های غیرموثر صاحبان آن‌ها باشد. در این مطالعه، پرخاشگری دومین شایع اختلالات رفتاری میان گربه‌های خانگی می‌باشد که در ۳۶/۴ درصد آنان گزارش شده است. این یافته در دیگر مطالعات نیز مورد تایید قرار گرفته است (۲۲، ۲۴، ۳۰). در مطالعه‌ای که توسط شیر و همکاران انجام شد رفتار پرخاش جویانه حیوان، به ویژه به صورت گاز گرفتن و رفتارهای تهاجمی کنترل نشده و همراه با وارد آوردن آسیب شدید به دست و پا و حتی صورت اعضای خانواده از جمله مشکلات شایع رفتاری حیوانات خانگی گزارش شد (۲۱). مشابه یافته‌ها مطالعه حاضر، در مطالعه Morgan نیز میزان پرخاشگری در میان گربه‌های خانگی ۳۶ درصد گزارش شد. با اینحال فراوانی رفتار چنگ انداختن در مطالعه مذکور بسیار بیشتر از مطالعه حاضر بود (۲۴). علت این اختلاف در نتایج ممکن است ناشی از تفاوت در نمونه‌گیری، تفاوت در کنترل اثر مخدوش کننده‌ها و تفاوت در تعریف اختلال باشد. براساس شواهد، به نظر می‌رسد پرخاشگری به سوی سایر گربه‌ها بسیار بیشتر از پرخاشگری به سوی انسان- هاست (۲). همچنین، چنگ انداختن خرابکارانه در مطالعه حاضر در ۹ درصد گربه‌های خانگی گزارش شد که با نر بودن گربه‌ها نیز مرتبط بود، به طوریکه فراوانی چنگ انداختن خرابکارانه در گربه‌های نر بیشتر از ماده‌ها بود. این یافته در مطالعه رفیعی و همکاران نیز تایید شد (۲۲). مشابه با مطالعات دیگر، یافته‌های این مطالعه نشان داد که نگهداری گربه همراه با سایر گربه‌ها تواند منجر به بروز درصد بالای

رایج‌ترین عوامل مراجعه جهت مشاوره حرفه‌ای توسط صاحبان گربه‌های خانگی گزارش کرد (۱۵). مطالعه Fatjó و همکاران که به منظور بررسی شیوع مشکلات رفتاری در سگ و گربه انجام شد نشان داد که بیشترین اختلال رفتاری در گربه‌ها، دفع نامناسب بوده است و چنگ زدن به وسایل منزل، سر و صدای بیش از حد، تهاجم به افراد و یا گربه‌های دیگر، فعالیت بیش از حد و وسواس به ترتیب، به عنوان سایر اختلالات رفتاری در گربه ذکر شدند (۱۲). یافته‌های مطالعه مذکور همسو با یافته‌های مطالعه ما می‌باشد. به نظر می‌رسد اختلالات دفعی دارای شیوع بالایی در مطالعات مختلف است. اختلالات رفتار دفعی در گربه می‌تواند ارتباط نزدیکی با مشکلات رفتاری دیگر داشته باشد. همچنین، دفع نامناسب ادرار و مدفوع می‌تواند ناشی از یک مشکل پزشکی باشد یا در نتیجه استرس رخ دهد. هر مشکل پزشکی که باعث درد یا ناراحتی در بدن حیوان گردد و دفعات ادرار را افزایش دهد یا منجر به درد در حین ادرار شود، می‌تواند منجر به دفع ادرار یا مدفوع در جای نامناسب گردد. نمونه‌های رایج عامل پزشکی شامل بیماری‌های دستگاه ادراری و اختلالات غدد درون- ریز، دستگاه گوارش، متابولیک و ارتوپدی می‌باشد. بنابراین، تنها پس از حذف علل پزشکی باید تشخیص‌های رفتاری در نظر گرفته شود. شایان ذکر است که موارد چندعاملی (که شامل مشکلات پزشکی علاوه بر علل رفتاری یا سلامت روان) نادر نیستند (۸). در این خصوص، یافته‌های آزمایشگاهی و سابقه رفتاری حیوان خانگی منبع بسیار مهمی از اطلاعات تشخیصی است. مطالعه Schwartz و همکاران دفع نابجای ادرار و مدفوع را در ۷۵ درصد از گربه‌های مبتلا به اضطراب جدایی گزارش کرد (۲۷). یک مطالعه دیگر نشان داد که ۵۲ درصد از گربه‌هایی که با ادرار علامت‌گذاری می‌کنند، اخیراً در زندگی خود

علامت‌گذاری با ادرار را تا ۷۸ درصد کاهش می‌دهد (۱۳). با این حال، علامت‌گذاری با ادرار ممکن است در هر دو گربه‌های عقیم شده و عقیم نشده مشاهده شود. بنابراین، هورمون‌های جنسی و رفتار جنسی تنها عوامل تنظیم‌کننده این رفتار نیستند. در یک مطالعه، علامت‌گذاری با ادرار در ۱۰ درصد از گربه‌های نر و ۵ درصد از گربه‌های ماده پس از عقیم‌سازی همچنان باقی ماند (۱۴). بر اساس‌های Stella و همکاران، گربه‌های ماده عقیم‌شده، گربه‌هایی که در سن ۵ تا ۱۲ ماهگی به فرزندخواندگی می‌شوند و گربه‌هایی با وزن بیشتر از ۴ کیلوگرم بیشتر مضطرب می‌شوند. گربه‌هایی که از یک پناهگاه، به عنوان یک ولگرد یا از یک دوست به دست می‌آیند، همگی بیشتر از گربه‌هایی که در خانه صاحب‌خانه به دنیا می‌آیند، اضطراب نشان می‌دهند. همچنین، اضطراب با تعداد گربه‌ها در خانه و مقدار فضای موجود برای هر گربه نیز مرتبط بود. بسیاری از این مسائل رفتاری در پاسخ به محیط‌های نامناسب در شرایط آزمایشگاهی نیز مشاهده شده است (۲۹). اگرچه در مطالعه رفیعی و همکاران گربه‌های نژاد مو کوتاه پرخاشگری بیشتری در مقایسه با گربه‌های نژاد پرشین داشتند. این یافته در مطالعه حاضر مورد تایید قرار نگرفت. این امر ممکن است ناشی از تفاوت در نمونه‌گیری و تفاوت در تعریف اختلال باشد. مطالعات بیشتر در این خصوص مورد توصیه است (۲۲). در مجموع، ادبیات علمی حاکی از این امر است که توجه مالک به برآوردن نیازهای گربه‌ها ممکن است مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده پیامدهای رفاهی در خانه‌ها باشد. این مساله باید در نظر گرفته شود که ممکن است مشکلات رفتاری گربه صرفاً رفتارهای عادی باشد که توسط صاحبان اغراق‌آمیز در نظر گرفته می‌شود. همچنین این احتمال وجود دارد که اختلالات رفتاری گربه‌ها در پاسخ به محیطی با کیفیت پایین یا محیطی

چنگ زدن بین گربه‌ها شود (۵). گربه‌هایی که به همراه گربه یا گربه‌های دیگر در خانه نگهداری می‌شوند، رفتارهای چنگ انداختن خرابکارانه و پرخاشگری بیشتری از گربه‌هایی که به صورت انفرادی نگهداری می‌شوند، دارند. همچنین، گربه‌هایی که فقط داخل خانه نگهداری می‌شدند، احتمال بیشتری برای بروز پرخاشگری به سوی انسان‌ها دارند. احتمال درگیری میان گربه‌ها در مواردی که ابعاد خانه کوچک بوده و گربه‌ها فقط داخل خانه نگهداری می‌شوند، بیشتر می‌شود (۲۸). این امر ممکن است به دلیل ممانعت از پراکندگی و عدم وجود یک زبان ارتباطی توسعه یافته در گربه‌ها در مقایسه با سگ‌ها رخ دهد. گربه‌هایی که فقط داخل خانه نگهداری می‌شوند، باید به حداقل دو اتاق دسترسی داشته باشند و در صورت وجود چند گربه در خانه، فضای اضافی متناسب با تعداد گربه‌ها باید در نظر گرفته شود. غنی‌سازی محیط نگهداری حیوان، به شکل ساختارهای عمودی، ستون‌های چنگ انداختن و محل‌های اختفا می‌تواند موجب بهبود رفاه گربه‌ها گردد (۲۶). مطالعه Yamada و همکاران ۱۷ مشکل رفتاری عمده را در گربه‌های خانگی شناسایی کرد. بر اساس یافته‌های این مطالعه ۷۵ درصد گربه‌ها حداقل یک مشکل رفتاری مشکل داشتند که غالباً با سن، جنس، نژاد و تعداد گربه‌ها در خانواده مرتبط بود (۳۲). مطابق یافته‌های مطالعه حاضر، گربه‌های نر احتمال بیشتری برای بروز دفع نابجای ادرار و مدفوع و پرخاشگری نسبت به گربه‌های ماده داشتند. در مطالعه رفیعی و همکاران نیز احتمال بروز پرخاشگری در گربه‌های نر بیشتر از گربه‌های ماده بود (۲۲). همچنین، در مطالعه حاضر عقیم‌نشده‌گی و سن بیشتر نیز با دفع نابجای ادرار و مدفوع مرتبط بود. این یافته در مطالعه رفیعی و همکاران نیز تایید شد (۲۲). در همین راستا برخی شواهد نشان داد که عقیم‌سازی

قبل از خطرناک شدن آنها. برای انجام این کار، دامپزشکان باید رفتار انحرافی را از عادی تشخیص دهند و مواردی را که انحراف از هنجار رخ می‌دهد، پیش‌بینی یا تشخیص دهند.

منابع

1. Acquadro Maran D., Capitanelli I., Cortese C.G., Ilesanmi O.S., Gianino M.M., Chirico F. 2022. Animal-assisted intervention and health care workers' psychological health: a systematic review of the literature. *Animals*, 12:383-397.
2. Ahola M.K., Vapalahti K., Lohi H. 2017. Early weaning increases aggression and stereotypic behaviour in cats. *Scientific Reports*, 7 (1):10412-10421.
3. Aydemir E., Yapici N. 2020. Behavior Disorders Observed In Cat. All Rights Reserved It may not be reproduced in any way without the written permission of the publisher and the editor, except for short excerpts for promotion by reference 1st Edition:364.
4. Barcelos A., Mills D., Zulch H. 2015. Clinical indicators of occult musculoskeletal pain in aggressive dogs. *The Veterinary Record*, 176(18):465-476.
5. Blackshaw J.K. 1992. Feline elimination problems. *Anthrozoös*, 5:52-56.
6. Borchelt P.L., Voith V.L. 1996. Readings in companion animal behavior. *Veterinary Learning Systems*, 276 pp.
7. Camps T., Amat M., Mariotti V.M., Le Brech S., Manteca X. 2012. Pain-related aggression in dogs: 12 clinical cases. *Journal of Veterinary Behavior*, 7:99-102.
8. Carney H.C., Sadek T.P., Curtis T.M., Halls V., Heath S., Hutchison P., Mundschenk K., Westropp J.L. 2014. AAFP and ISFM guidelines for diagnosing and solving house-soiling behavior in cats. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 16:579-598.

که گربه قادر به مقابله با آن نیست، رخ دهد. از آنجا که تاکنون مطالعه‌ای جامع و کاملی در خصوص فراوانی اختلالات رفتاری گربه‌های خانگی شهرستان شیراز صورت نگرفته است، نتایج مطالعه حاضر می‌تواند بیانگر میزان درگیری جامعه گربه‌های ساکن شیراز با این مشکل باشد. با اینحال، به علت تعداد اندک گربه‌های بالاتر از ۵ سال و پایینتر از ۱ سال، بررسی ارتباط اختلالات رفتاری گربه‌های پیر و خیلی جوان با سایر متغیرها ممکن است سودار باشد.

نتیجه‌گیری

یافته‌های مطالعه ما نشان داد بیشترین اختلال رفتاری در گربه‌های مورد مطالعه به ترتیب شامل دفع نابجای ادرار، پرخاشگری، دفع نابجای مدفوع، فعالیت بیش از حد، چنگ انداختن خرابکارانه، اضطراب ناشی از تنهایی، ترس از سر و صدا، رفتارهای وسواسی و ترس از سایر حیوانات و مردم بود. دفع نابجای ادرار و مدفوع در گربه‌های مسن تر بیشتر بود و فعالیت بیش از حد در گربه‌های جوانتر کمترین میزان را داشت. دفع نابجای ادرار، پرخاشگری، دفع نابجای مدفوع و چنگ انداختن خرابکارانه با جنسیت گربه‌ها در ارتباط بود و دفع نابجای ادرار، پرخاشگری و چنگ انداختن خرابکارانه با عقیم‌شدگی مرتبط بود. همچنین، چنگ انداختن خرابکارانه و اضطراب ناشی از تنهایی در گربه‌هایی که در خانه در کنار گربه دیگر بودند بیشتر از گربه‌هایی بود که در خانه تنها بودند. به طور کلی، اختلال رفتاری در گربه‌ها شایع می‌باشد، بنابراین باید غربالگری موثری در جهت شناسایی اختلال رفتاری آنان صورت داد تا با تشخیص زودهنگام بتوان از بروز موارد پیشرفته جلوگیری کرد. همچنین، دامپزشکان ملزم به ارائه کمک‌های جامع به بیماران خود هستند، از جمله ارزیابی انحرافات از رفتار طبیعی، و همچنین راه‌هایی برای حل مشکلات

the milk and dairy products market using cluster analysis. *International Transaction Journal of Engineering, Management and Applied Sciences and Technologies*, 11 (10):1-10.

19. Ksenofontova A., Voinova O., Ivanov A., Ksenofontov D. 2020. Behavioral Veterinary Medicine: A New Direction In The Study Of Behavioral Disorders In Companion Animals. *International Transaction Journal of Engineering, Management and Applied Sciences and Technologies*, 11(10):1-9.

20. Lopes Fagundes A.L., Hewison L., McPeake K.J., Zulch H., Mills D.S. 2018. Noise sensitivities in dogs: an exploration of signs in dogs with and without musculoskeletal pain using qualitative content analysis. *Frontiers in Veterinary Science*, 5(17):1-5.

21. Masson S. 2018. A review of clinical manifestations of Hypersensitivity Hyperactivity Syndrome, a common behavioral disorder in young dogs and cats. The 12th congress of veterinary students of Iran. Tehran. pp:9-22.

22. Mashhadi-Rafiei S. 2019. Evaluation and identification of behavioral disorders in cats referred to the specialized pet polyclinic of Islamic Azad University, Science and Research Branch and evaluation of treatment responses by regular desensitization method. PhD thesis. Islamic Azad University, Tehran, Iran.

23. Mills D.S., Demontigny-Bédard I., Gruen M., Klinck M.P., McPeake K.J., Barcelos A.M., Hewison L., Van Haevermaet H., Denenberg S., Hauser H. 2020. Pain and problem behavior in cats and dogs. *Animals*, 10(2):318-338.

24. Morgan M., Houpt K.A. 1989. Feline behavior problems: the influence of declawing. *Anthrozoös*, 3:50-53.

25. Overall K. 2013. Manual of clinical behavioral medicine for dogs and cats-E-Book. Elsevier Health Sciences, 388 pp.

9. Coppinger R., Coppinger L. 2002. Dogs: a new understanding of canine origin, behavior and evolution. University of Chicago Press, 352pp.

10. de Souza Dantas L.M. 2018. Vertical or horizontal? Diagnosing and treating cats who urinate outside the box. *Veterinary Clinics: Small Animal Practice*, 48:403-417.

11. de Souza Machado D., Oliveira P.M.B., Machado J.C., Ceballos M.C., Sant'Anna A.C. 2020. Identification of separation-related problems in domestic cats: A questionnaire survey. *PLoS One*, 15: e0230999.

12. Fatjó J., Ruiz-De-La-Torre J., Manteca X. 2006. The epidemiology of behavioural problems in dogs and cats: a survey of veterinary practitioners. *Animal Welfare*, 15:179-185.

13. Hart B., Barrett R. 1973. Effects of castration on fighting, roaming, and urine spraying in adult male cats. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 163:290-292.

14. Hart B., Cooper L. 1984. Factors relating to urine spraying and fighting in prepubertally gonadectomized cats. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 184:1255-1258.

15. Heath S. 2019. Common feline problem behaviours: unacceptable indoor elimination. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 21:199-208.

16. Horwitz D.F. 1997. Behavioral and environmental factors associated with elimination behavior problems in cats: a retrospective study. *Applied Animal Behaviour Science*, 52:129-137.

17. Keerthana A., Sunilchandra U., Shridhar N. 2022. An overview of behavioral disorders and its therapeutic management in Dogs and Cats. *The Indian Journal of Animal Sciences*, 15(1):1-11.

18. Konkina V., Martynushkin A. 2020. Analysis of import substitution processes in

feline behavioral problems in Tehran. *Veterinary Research Forum. Faculty of Veterinary Medicine, Urmia University, Urmia, Iran*, 6(2):143-147

31. Tynes V.V., Landsberg G.M. 2021. Nutritional management of behavior and brain disorders in dogs and cats. *Veterinary Clinics: Small Animal Practice*, 51:711-727.

32. Yamada R., Kuze-Arata S., Kiyokawa Y., Takeuchi Y. 2020. Prevalence of 17 feline behavioral problems and relevant factors of each behavior in Japan. *Journal of Veterinary Medical Science*, 82:272-278.

33. Zink M.C., Farhoody P., Elser S.E., Ruffini L.D., Gibbons T.A., Rieger R.H. 2014. Evaluation of the risk and age of onset of cancer and behavioral disorders in gonadectomized Vizslas. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 244:309-319.

26. Riemer S., Heritier C., Windschnurer I., Pratsch L., Arhant C., Affenzeller N. 2021. A review on mitigating fear and aggression in dogs and cats in a veterinary setting. *Animals*, 11(1):158-175.

27. Schwartz S. 2002. Separation anxiety syndrome in cats: 136 cases (1991–2000). *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 220:1028-1033.

28. Stella J.L., Croney C.C. 2016. Environmental aspects of domestic cat care and management: implications for cat welfare. *The Scientific World Journal*, 2016:2016.

29. Stella J.L., Lord L.K., Buffington C.T. 2011. Sickness behaviors in response to unusual external events in healthy cats and cats with feline interstitial cystitis. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 238:67-73.

30. Tamimi N., Malmasi A., Talebi A., Tamimi F., Amini A. 2015. A survey of

